C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

M.I.
Insp. Jud. Bistrița N.
Securitate

Strict Secret
ex. unic
Nr. 001191

Surse „Felix"
Primit de tov. ISAC DUMITRU.
Data 15.03.1977 ora 11[30]

120

= Notă informativă =

Ca urmare a unei sesizări în legătură cu activitatea profesorului SZILAGY ZOLTAN, primită de la Inlp. Școlar Județean, zimbrită 12.03.1977 a sosit la Liceul „A. Iuliana" tov. Trecătă Constantin, inspector pe linie de istorie și științe sociale și secretar al org. PCR din cadrul Inlp. Jud. Școlar Bistrița, pentru a cerceta faptele sesizate și pentru a soluționa cazul împreună cu cadrul de conducere a liceului.

La începutul discuției tov. Trecătă C-tin. a informat cadrul de conducere că la Inlp. Școlar s-a primit o sesizare care aducea la cunoștință că profesorul SZILAGY folosește în clasă manual, reviste și ziare editate în alte țări și în special în Ungaria, iar în pauze poartă discuții, vizând probleme de istorie, în mod deosebit fapte de tero maghiară, împreună cu elevii săi.

Pornind de conținutul celui în cauză manualul SZILAGY Z. a ajuns în dispoziția de un singur manual de istorie editat de procurorii maghiari, conținând în totalitate maghiare texte critice precum legate cu Transilvania din care extrage în clasă.

Revista nu se află în clasă deoarece ar fi suspectat faptul atunci că unii din foștii săi elevi l-au avertizat. Afirmă că a adus numai a singură dată revista. Elevii în alte reviste în sprijinul activității sale susținând că spune copii că și Ungaria este un stat socialist și că nici România nici Ungaria nu au pretenții teritoriale.

Tov. Trecătă Constantin, referindu-se la discuțiile purtate cu elevii îi întreabă dacă a întreținut vreo

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

la care numitul SZILÁGY răspunde, exhibindu-i coffel întreb[area]re ce a citat numeri din revista „MAGYAR ASZÓ" despre performantele unor muncitori în revista „Elitzt és viselet," propuse conducerii obiectivului în vederea premierii celor mai buni. Mentionez faptul că numitul SZILÁGY a adoptat tactica justificării faptelor printr-o argumentare absurdă din punct de vedere logic și chiar prin denaturarea și eludarea problemelor de esență.

Astfel o primă stimulare nu are decât a unui profesor de limbi străine care folosește ca material didactic reviste editate în țara a cărei limbă o predă și căruia îi cere să procure noi exemplare.

În continuare a fost audiat martorul HORVÁTH PÁL care, la rândul său, l-a denunțat pe SZILÁGY Z., a afirmat că revista 'Vata și știința' și altele se găsesc la chioșcurile de difuzare a presei fără a fi prealabil procurate prin abonament și a întrebat prin ce mijloace se pot procura.

Audiindu-l pe acest martor, pe prof. SZILÁGY, el personal nu l-a acuzat citând din asemenea reviste și nu poate afirma că ar fi făcut cumpărări negative.

Imediat după această intervenție a fost audiat martorul MARY ORSOLYA tot pentru a-l acuza pe numitul SZILÁGY Z. întrebând dacă e adevărat că l-a văzut în mai multe rânduri cu reviste din țară vecină, întrucât în anul 1961 și el a cerut în scris permisul de ședere ca să poată citi o revistă editată în Ungaria. El personal, ca fiecare, citește revista cu numeroase articole sportive fără pornografie.

În sprijinul ideii că profesorul de la școală ungheză trebuie să folosească materiale publicate în Ungaria, numitul MARY C. a afirmat că de pildă, în materie de educație fizică, nu există nici un manual în l. maghiară publicat în România și de aceea el folosește unul publicat în Ungaria.

De asemenea faptul că prof. MARY a obs

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

cadrul organului care conducea întreaga direcțiune
și anume faptul că unii profesori care predau
limbi de circulație internațională nu au avut voie să
folosească cărți și literatură în limba
predată și cu probleme ce-i interesează. A încercat ulterior
că el mi-a creat că Stilaev a făcut propagandă antisemită.

Tov. Mezgos Dumitru, secretarul org. P.C.R. a arătat
în continuare că în liceu nu s-au făcut suficiente eforturi
și în rândul elevilor din două secții, românești și
maghiare, în spiritul păcii.

A învățat, și în școlile elevilor de la secția
maghiară despre R.S.Ungară în aceeași proporție ca
despre orice altă țară socialistă. În privința necesității ca în
școală să fie folosite manuale editate în România,
a amintit că există chiar și unele ținute necorespunzătoare
diferențe de opinii.

În ceea ce privește că elevii de la secția maghiară
nu sînt suficient de educați în spiritul patriotismului și
fidelității față de România și al respectului pentru viața
culturală românească, tov. Mezgos D. a amintit că elevii
de la secția maghiară refuză să învețe limba română cu
caracter patriotic, precum cele date de cercul „Flacăra"

La întrebarea tov. director Constantinescu D.
care spune că numitul Stilaev Z. este un element
democratic și muncitor și anume că tov. Stilaev
a fost obiectul unor discuții în conducerea școlii
acum 4 ani de când nu a cunoscut ce conținut
aceste numitului Stilaev Z. și școala nici atunci, nici
acum. Știind nu a cunoscut nici care ar fi cauzele
la tov. Stilaev, dar a auzit totuși că „nu-și vede de
treburi" întrucât în mediul de „Științe politice" nu
poate fi mai competent decât istoricul român de
talia lui C. Daicoviciu.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Afirmă apoi că are o opinie diferită și nu folosim
surse străine dar trebuie să transmitem elevilor numai ceea
ce e conform cu politica statului român. În privința in-
formării, aceasta poate fi exagerată în tov. STILAEV dar
pe viitor mai atent.

Tov. STILAEV I. cere imediat să se organizeze o
anchetă (probabil începând pe domnișoara elevă de la
ședința respectivă) pentru a se descoperi neregulile.

În cea ce privește cercurile de artă remarcă
nevoia de către elevii maghiari, arată că elevii din clasa
a VII-a au cerut chiar un complex de lucrări la filmul
românesc „DESFĂȘURĂTOREA" (care nu are în principal caracter
patriotic) fiind sprijinit pe numitul STILAEV în în-
lăturarea anteriorului dr. arh. HORVATH P. a spus că
el personal a participat la „Congresul educației și
culturii socialiste" unde Adrian Păunescu a criticat
că în unele școli se pierde timpul cu diferite
obiecte în detrimentul obiectelor esențiale de la
care pot ieși patrioți.

În ședința în care vorbim cu cei care nu
sînt de acord cu politica partidului și statului,
sînt liberi să-și spună părerile, în cadrul
respectiv, el, HORVATH, nu are de gînd să
plece nicăieri întrucît aceasta este poziția sa ideo-
logică și concluzie spunînd că politica PCR este unică
și bună pentru întreaga lume.

Tov. Președinte Tribunal C. ține să precizeze
că nu crede că informarea nu are o bază
reală, altfel fiind ar influența negativ rezul-
tatul.

A învederat că obiectivul urmărit nu este
depersonalizarea ci numai schimbarea unor metode de lucru
deoarece în cele două secții și în mediul

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

la cercul copiilor întrucât nu este permis ingerința
în viața relațiilor dintre cele două secții. 12

Având această convorbire cu tov. prof. SZILÁGY folosește totuși manualele străine de istorie la elevi, cât în sistemul de învățământ din țara noastră există un manual unic și se interzice cu desăvârșire introducerea de manuale de istorie editate în alte țări. El informează această pe numitul SZILÁGY că la Biblioteca județeană există o cantitate de texte istorice autorizate editate la București și unele cercetătoare romînești care pot fi utilizate la elevi.

În privința serbărilor vinerii nu există interdicție cercetarea lor decât cîrcului în mod legal pe teritoriul țării, dar acestea nu sînt pentru elevi cît pentru informarea profesorului și nu are ce caută în școală cu manualul didactic.

Având în vedere numitul SZILÁGY consideră, există dezbateri ale elevilor care afirmă faptul că folosit scrisă "fiică și doamne" la elevi.

Atenționează această faptului că un oraș de viață pot fi introduse în școală și mai mult decât revistă care nu sînt avizate de organele competente.

În concluzie tov. inș. TRESTIA C. cheamă numitului SZILÁGY să evidențieze formal și istoric această obținerea viitoare și în exprimă regretul că numitul va ști să și înțeleagă conducătorii în elevi în viața sa obținere de acest gen.

În intervenția tov. TRESTIA, dar unii cheamă cineva și exprimă opinia această cele discutate tov. TRESTIA M. a menționat faptul că a existat faptele și situația tov. SZILÁGY care obținută unii profesori de limba română, încercând a folosească această problemă și nu poată constitui un argument care poate justifica

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVA CENTRALĂ

modul în care numitul Spilberg Iuliuș se purta în [illegible]

15.03.1972 Felix

N.O. Colectivul regional reținută [illegible], referindu-se la [illegible] unor elemente [illegible] din cadrul fostului „A. Vinitorul" în [illegible], [illegible] pe [illegible] unei sonde primită de [illegible]

[illegible]: [illegible] informează [illegible] unui [illegible] în [illegible] [illegible] [illegible]